

Młodzieńcza melancholia w poemacie Juliusza Słowackiego *Godzina myśli*

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Film edukacyjny](#)
- [Mapa myśli](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Juliusz Słowacki, *Listy do matki*, oprac. Z. Krzyżanowska, Wrocław 1952, s. 122.
- Źródło: Agnieszka Ziółowicz, *Godzina myśli i Chwila myśli, czyli Słowacki i Norwid o narodzinach poezji*, [w:] *Sztuka słowa, sztuka obrazu*, red. J. Zach, A. Ziółowicz, Kraków 2009, s. 171.
- Źródło: *Godzina myśli*, [w:] Juliusz Słowacki, *Poematy*, oprac. E. Sawrymowicz, Wrocław 1952, s. 207–208.
- Źródło: *Godzina myśli*, [w:] Juliusz Słowacki, *Poematy*, oprac. E. Sawrymowicz, Wrocław 1952, s. 217.
- Źródło: *Godzina myśli*, [w:] Juliusz Słowacki, *Poematy*, oprac. E. Sawrymowicz, Wrocław 1952, s. 208–210.
- Źródło: Maria Kalinowska, *Mowa i milczenie. Romantyczne antynomie samotności*, Warszawa 1989, s. 30.
- Źródło: Maria Kalinowska, *Mowa i milczenie. Romantyczne antynomie samotności*, Warszawa 1989, s. 32.

- Źródło: Juliusz Słowacki, *Godzina myśli*, [w:] tegoż, *Poematy*, oprac. E. Sawrymowicz, Wrocław 1952, s. 207–208.
- Źródło: *Godzina myśli*, [w:] *Poematy*, oprac. E. Sawrymowicz, Wrocław 1952, s. 208–209.
- Źródło: Juliusz Słowacki, *Godzina myśli*, [w:] tegoż, *Poematy*, oprac. E. Sawrymowicz, Wrocław 1952, s. 213–214.

Młodzieńcza melancholia w poemacie Juliusza Słowackiego *Godzina myśli*

A. Böcklin, *Grobowiec megalityczny*, 1847

Źródło: domena publiczna.

((Juliusz Słowacki

Listy do matki

Bawiłem towarzystwo, jak mogłem – nauczyłem mazura – z trudnością przypominałem sobie z dziesiątek figur – i bardzo były panny [kontente](#). Potem ustawiłem wszystkie do [angleza](#) i znów im różne nasze figle pokazywałem. [...] W głębi duszy jednak czułem nadzwyczajny smutek – wspomnienia tłumem cisnęły się do głowy i napełniły puste serce.

Źródło: Juliusz Słowacki, *Listy do matki*, oprac. Z. Krzyżanowska, Wrocław 1952, s. 122.

– pisał Juliusz Słowacki w liście z 10 lutego 1833 roku, kiedy przebywał na emigracji w Genewie. To w tym okresie powstał autobiograficzny poemat *Godzina myśli* – wyraz młodzieńczej melancholii Słowackiego oraz studium romantycznego stosunku do świata.

Twoje cele

- Poznasz fakty biograficzne z młodzieńczych lat Juliusza Słowackiego.

- Wyjaśnisz, na czym polega koncepcja poezji w *Godzinie myśli*.
- Scharakteryzujesz głównych bohaterów poematu.
- Wskażesz cechy egzystencji melancholicznej wykreowanej w *Godzinie myśli*.

Przeczytaj

Napoleon Orda, *Widok na Górę Bony w Krzemieńcu*, 1862–1876

Źródło: domena publiczna.

Juliusz Słowacki – biografia romantyka

Część 1: Młodzińcze lata

Juliusz Słowacki urodził się 4 września 1809 roku w Krzemieńcu na Wołyniu (dzisiejsza Ukraina). Jego matką była Salomea z Januszewskich, a ojcem – Euzebiusz Słowacki, który pracował m.in. jako nauczyciel wymowy i poezji w Liceum Krzemienieckim. Gdy Słowacki miał 5 lat, jego ojciec zmarł. Matka wyszła po wtórnie za mąż za profesora medycyny na Uniwersytecie Wileńskim – Augusta Bécu, którego Mickiewicz sportretował w III części *Dziadów* jako Doktora. W wieku 17 lat Słowacki przeżył pierwszą, nieszczęśliwą miłość do starszej od siebie kobiety – Ludwiki Śniadeckiej, którą później upamiętnił w wielu utworach oraz w korespondencji. Niepowodzenia uczuciowe, a następnie szok spowodowany samobójstwem przyjaciela Ludwika Spitznagla na całe życie naznaczyły psychikę poety. Wspomnienia z okresu krzemienieckiego Słowacki zapisał w poemacie autobiograficznym *Godzina myśli*.

((Juliusz Słowacki

Godzina myśli

Trzeba życie rozłamać w dwie wielkie półowy,
Jedną godziną myśli — trzeba w przeszłość wrócić;
I przeszłość jako obraz ściemniały i płowy,
Pełny pobladłych twarzy, ku słońcu odwrócić...
I ścigać okiem światła obrazu i cienie
Jak lśniące rozprysniętych mozaiek kamienie.
Tam — pod okiem pamięci — pomiędzy gór szczytem
Piękne rodzinne miasto wieżami wytryska
Z doliny, wąskim nieba nakrytej błękitem.
Czarowne, gdy w mgłę nocnej wieńcem okien błyska;
Gdy słońcu rzędem białe ukazuje domy,
Jak perły szmaragdami ogrodów przesnute.
Tam zimą lecą z lodów potoki rozkute
I z szumem w kręte ulic wpadają załomy.
Tam stoi góra, Bony ochrzczona imieniem,
Większa nad inne — miastu panująca cieniem;
Stary — posępny zamek, który czołem trzyma,
Różne przybiera kształty — chmur łamany wirem;
I w dzień strzelnic błękitnych spogląda oczyma,
A w nocy jak korona, kryta żalu kirem,
Często szczyty wiekowe przesuwają powoli
Na srebrzystej księżycy wschodzącego twarzy.
W dolinie mgłą zawianej, wśród kolumn topoli,
Niech blade uczuć dziecko o przyszłości marzy,
Niechaj myślami z kwiatów zapachem ulata,
Niechaj przeczuciem szuka zakrytego świata;
To potem wiele dawnych marzeń stanie przed nim,
I ujrzy je zmysłami, pozna zbladłe mary.
Karmił się marzeniami jak chlebem powszednim,
Dziś chleb ten zgorzkniał, piołun został w głębi czary.
Do szkieletu rozebrał zeschłe myśli ciało,
Odwrócił oczy, serce już myśleć przestało.

W poemacie Juliusz Słowacki stworzył dwa portrety postaci kobiecych – matki oraz ukochanej z czasów młodości. Być może powstałe obrazy poetyckie są wspomnieniem matki poety – Salomei oraz młodzieńczej miłości – Ludwiki Śniadeckiej.

“ *Godzina myśli* ”

Ludzie nieraz: „On umrze” — mówili przed matką;
Wtenczas matka patrzała długo w dziecka oczy
I przeczyła z uśmiechem — lecz w smutku godzinie,
Kiedy na serce matki przeczuć spadła trwoga,
Lękała się nieszczęścia i myśląc o synie
Nie śmiała wyrzec: „Niech się dzieje wola Boga”.
Bo w czarnych oczach dziecka płomień gorączkowy,
Przedwcześnie zapalony, trawił młode życie.

Źródło: *Godzina myśli*, [w:] *Poematy*, oprac. E. Sawrymowicz, Wrocław 1952, s. 208–209.

Carl Gustav Carus, *Kobieta na balkonie*, 1824

Źródło: domena publiczna.

“ Juliusz Słowacki

Godzina myśli

Przez te trzy lata dziecko z czarnymi oczyma
Poznało miłość. — Pierwszą i ostatnią była,

I najsilniejsza z uczuć, uczucia przeżyła.
Widziałem go przy stopach dziewicy – anioła,
Czarnymi weń oczyma patrzała i bladła
Myśląc o dziecka życiu, bo z wielkiego czoła
Przyszłość mu nieszczęśliwą jak wróżka odgadła.
Więc odwracała oczy, a wtenczas łązy łała.
Przed nią dusza dziecięcia jako karta biała
Czerniła się na wieki miłością daremną.
Ona go chciała wysłać na tę ziemię ciemną
Ze wspomnieniami szczęścia – chciała zbroić niemi
Przeciwko własnej duszy i czczym chwilom ziemi;
Więc kładła w niego marzeń i myśli tysiące,
A słowa jej tak były łagodne, tak drżące,
Że we wspomnieniach dziecka zlane, dały dźwięki
Podobne do miłości zeznanej wyrazu.
Ona umiała oczom nadać wzrok rozkazu
I nieraz wstrzymać zamach samobójczej ręki.

Źródło: Juliusz Słowacki, *Godzina myśli*, [w:] tegoż, *Poematy*, oprac. E. Sawrymowicz, Wrocław 1952, s. 213–214.

W 1829 roku Słowacki zamieszkał w Warszawie, gdzie podjął pracę w Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu. Poeta także później przejawiał duże zainteresowanie sprawami finansowymi. Gdy przebywał na Zachodzie, z powodzeniem inwestował na giełdzie, co zapewniło mu w miarę dostatnie życie.

Po wybuchu powstania listopadowego pracował w biurze dyplomatycznym księcia Adama Czartoryskiego, który w marcu 1831 roku wysłał go z misją do Londynu. Z tej podróży Słowacki już nie powrócił do kraju. Przez jakiś czas mieszkał w Paryżu, potem w Genewie, gdzie przeżył kolejną miłość. W 1836 roku wyruszył w długą wędrówkę – zwiedził Rzym, Neapol, Grecję, Egipt, Ziemię Świętą, Liban. Wielokrotnie przecinały się drogi życiowe Słowackiego i Mickiewicza. Obaj młodość spędzili w Wilnie, choć trzeba pamiętać, że gdy Mickiewicz przebywał w tym mieście, Słowacki był jeszcze dzieckiem. Już jako dojrzały poeci spotykali się w Paryżu. Mickiewicz nie doceniał talentu Słowackiego, ten zaś przez znaczną część życia miał kompleks Mickiewicza i w swojej twórczości często podejmował z nim polemiki.

Życie naznaczone cierpieniem

Constance Marie Charpentier, *Melancholia*, 1801

Źródło: domena publiczna.

Godzina myśli Juliusza Słowackiego jest **poematem** zawierającym opowieść o życiu dwóch młodych przyjaciół. Jednemu z nich wyjątkowa nadwrażliwość nie pozwala pogodzić się ze złem świata, dlatego popełnia samobójstwo. Drugi, ze świadomością czekających go niełatwych doświadczeń, podejmuje trud życiowej wędrówki. Już pierwsze strofy utworu Słowackiego wprowadzają rozważania o życiu, które naznaczone jest cierpieniem. Ratunkiem wydaje się ucieczka w marzenia, skoro tylko one dają poczucie bezpieczeństwa. Okazuje się jednak, że marzenia mogą zarówno przywieść człowieka do katastrofy, jak i pomóc mu w heroicznych zmaganiach z **melancholią**.

((Juliusz Słowacki

Godzina myśli

Głuche cierpiących jęki, śmiech ludzki nieszczerzy
Są hymnem tego świata – a ten hymn posępny,
Zbłąkanymi głosami wiecznie wniebowstępny,
Wpada między grające przed Jehową sfery
Jak dźwięk niesfornej struny. Ziemia ta przeklęta,
Co nas takim piastunki śpiewem w sen kołysze.
Szczęśliwy, kto się w ciemnych marzeń zamknął ciszę,
Kto ma sny i o chwilach prześnionych pamięta.
[...]

Gdy lampa gaśnie, kiedy pieśń piastunek ścicha,
Kiedy się małe dziecko z kołyski uśmiecha,
Ma sen całego życia... A gdy tak przemarzą,
Dzieci na świat nieznany smutną patrzą twarzą
I bladym przerażają czołem od powicia;
Smutne pomiędzy ludźmi – bo miały sen życia.

Źródło: Juliusz Słowacki, *Godzina myśli*, [w:] tegoż, *Poematy*, oprac. E. Sawrymowicz, Wrocław 1952, s. 207–208.

Tadeusz Pruszkowski, *Melancholia*, 1925

Źródło: domena publiczna.

((Agnieszka Ziółowicz

Godzina myśli i Chwila myśli, czyli Słowacki i Norwid o narodzinach poezji

Godzina myśli stanowi jednocześnie prezentację fragmentu biografii romantycznego poety i studium jego twórczej jaźni. Można by rzec, iż według Słowackiego poeta nie narodzi się bez „snu życia”, czyli bez intuicyjnego wglądu w całość własnego i ludzkiego losu, bez daru widzenia okiem duszy zarówno duchowej przeszłości, dzięki [anamnezie](#), jak i przyszłości, odsłaniającej się w wizji, która sięga ostatecznych duchowych celów istnienia. Narodziny poety nie dają się pomyśleć bez pogłębienia doświadczenia wewnętrznego, owego

„płomienia trawiącego młode życie”, pełne marzeń, przeczuć, refleksji. Wśród czynników kształtujących oblicze przyszłego twórcy ważną rolę odgrywa także emocjonalna wrażliwość, zdolność do **empatii**, do empatycznego przeżycia jedności z naturą i jedności z drugim człowiekiem, przede wszystkim w przyjaźni, ale i poprzez miłość, bo choć ta na płaszczyźnie zdarzeń okazuje się „daremna”, to pozostawiając w sercu jednego z bohaterów bolesną ranę, ostatecznie sprzyja twórczości. Intensywne życie duchowe wyodrębnia przyszłego poetę z tłumu, zarazem skazuje go na poczucie **alienacji** i rodzi dumę przechodzącą w pychę, w tytaniczny bunt, w rozgoryczenie, a w końcu w nienawiść do świata i ludzi.

Źródło: Agnieszka Ziółowicz, *Godzina myśli i Chwila myśli, czyli Słowacki i Norwid o narodzinach poezji*, [w:] *Sztuka słowa, sztuka obrazu*, red. J. Zach, A. Ziółowicz, Kraków 2009, s. 171.

Romantyczna „choroba wieku”

Wiele utworów europejskich i polskich romantyków odzwierciedla smutne nastroje, daje wyraz cierpieniu, które prowadzi do apatii i niemocy. Taki sposób odczuwania świata nazwano w romantyzmie „chorobą wieku”. Jej cechą charakterystyczną było to, że cierpiący z powodu smutku bohaterowie nie chcieli się od niego uwolnić. Paradoksalnie uczucia zniechęcenia, melancholii stawały się dla nich przedmiotem **kontemplacji**, znakiem szczególnej wrażliwości i wyjątkowości.

((Maria Kalinowska

Mowa i milczenie.

***Romantyczne antynomie
samotności***

Człowiek doświadcza siebie jako obcego, to znaczy niejako zniechęca się do siebie samego. Zajęty sobą, skoncentrowany na sobie nie może uchwycić swojego centrum. Traci siebie, nie doświadcza siebie jako

Źródło: Arnold Böcklin, *Ruiny nad morzem*, 1881, domena publiczna.

centrum swojego świata, jako twórcy własnych działań.

Wyalienowana osoba nie pozostaje w kontakcie z innymi osobami.

Źródło: Maria Kalinowska, *Mowa i milczenie. Romantyczne antynomie samotności*, Warszawa 1989, s. 32.

Ta artystyczna kreacja bywała naśladowana w życiu. Wielu młodych ludzi tamtej epoki przyjmowało pozę romantycznych bohaterów literackich. Wzorem stał się dla nich tytułowy bohater dzieła Johanna Wolfganga Goethego *Cierpienia młodego Wertera* (1774), którego nieszczęśliwa miłość, zniechęcenie światem i psychiczna niemoc doprowadziły do samobójstwa.

((Maria Kalinowska

Mowa i milczenie. Romantyczne antynomie samotności

Taka samotność „ja” pogrążonego w sobie jest znamienym elementem kreacji bohaterów wcześniejszego romantyzmu dotkniętych „chorobą wieku”, ale samotność „ja”, które wycofało się w głąb własnej jaźni, stanowi ważny romantyczny problem samoświadomości.

Źródło: Maria Kalinowska, *Mowa i milczenie. Romantyczne antynomie samotności*, Warszawa 1989, s. 30.

Słownik

poemat

(gr. *poiéma* – utwór) – dłuższy utwór wierszowany, w którym można wyodrębnić ciąg wydarzeń tworzących fabułę oraz części refleksyjne i opisowe

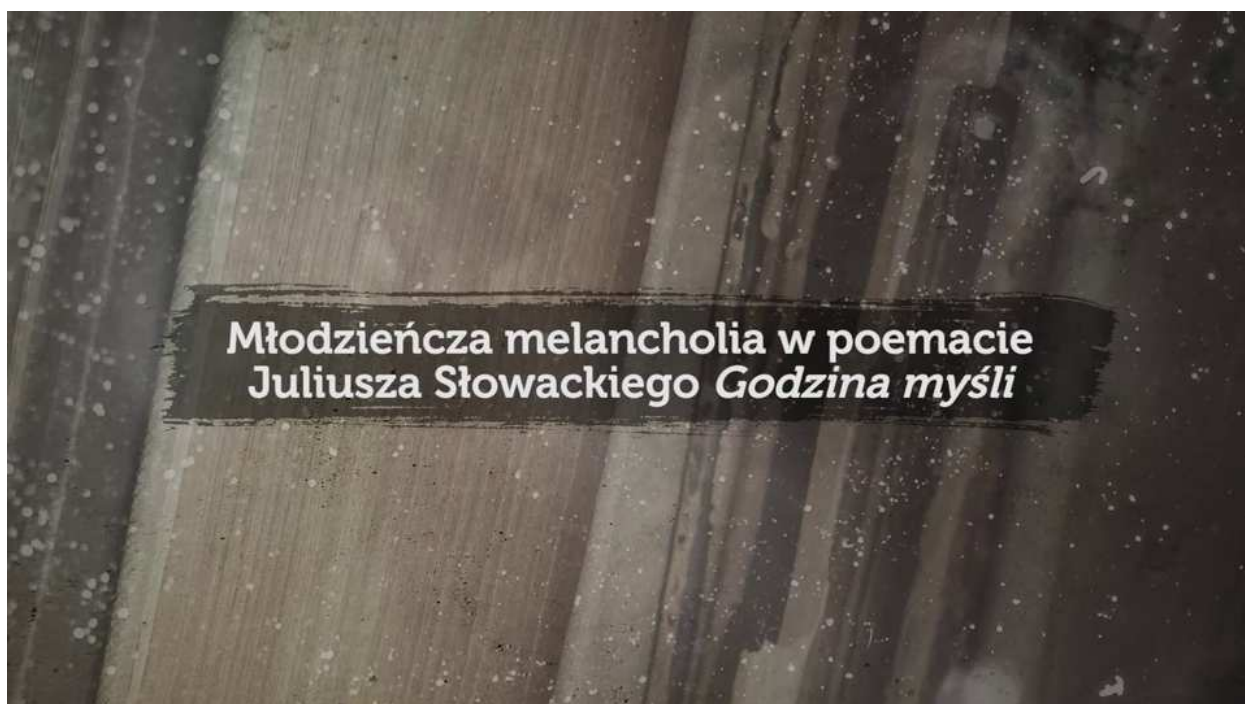
Film edukacyjny

Polecenie 1

Obejrzyj film i wyjaśnij, dlaczego *Godzinę myśli* nazywa się poematem autobiograficznym.

Polecenie 2

Podaj cechy egzystencji melancholicznej, o której mowa w poemacie *Godzina myśli*, w kontekście koncepcji Freuda i Swedenborga.

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D13FR9zAl>

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Polecenie 3

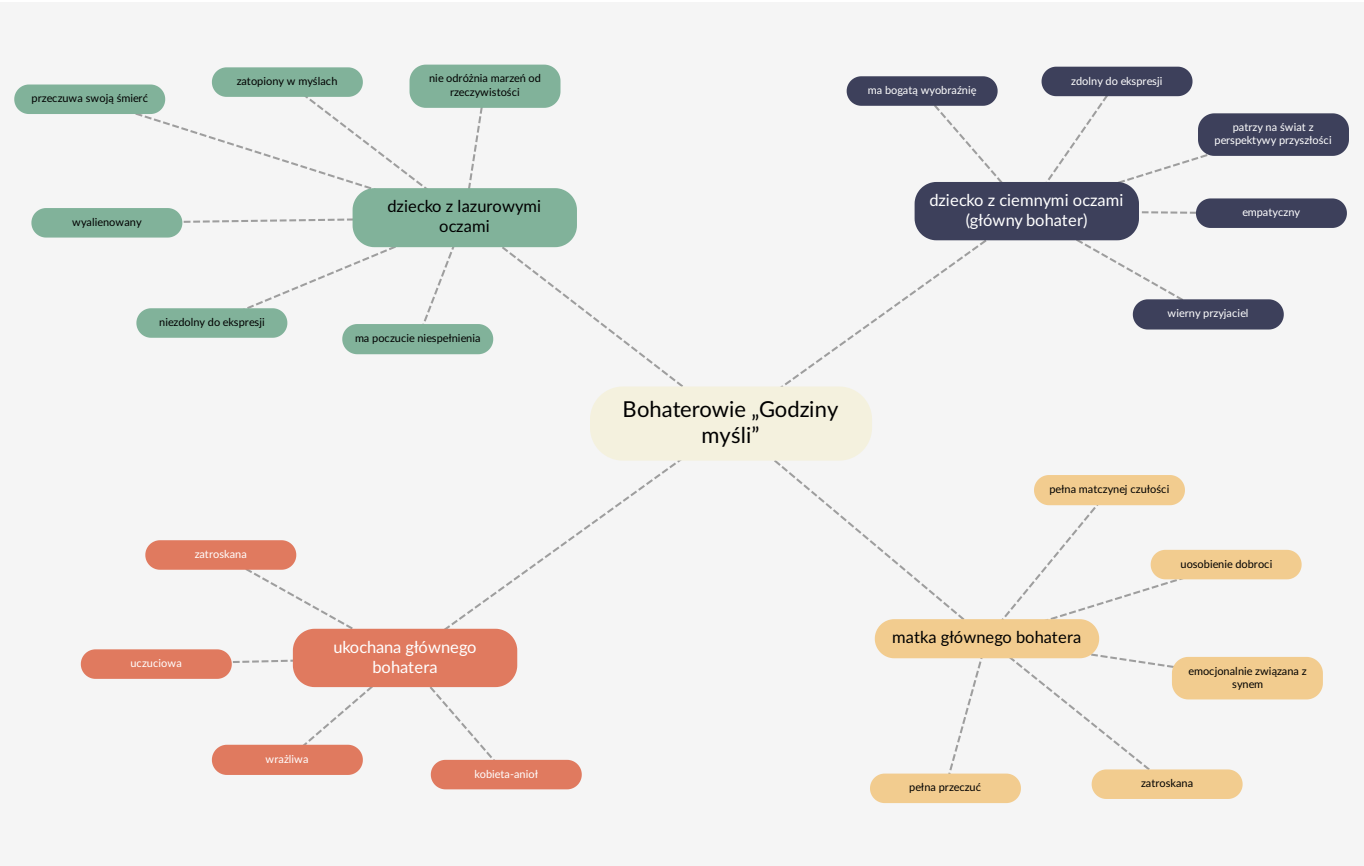
Przeanalizuj mapę myśli na temat narratora *Godziny myśli*. Wyjaśnij, na czym polega koncepcja poezji przedstawiona w poemacie.

- Narrator *Godziny myśli*
 - informuje o procesie twórczym
 - tworzenie wymaga dystansu
 - dystans egzystencjalny
 - dystans czasowy
 - dystans emocjonalny
 - wskazuje źródła poezji
 - poczucie dysharmonii świata
 - rodzi się z materii autobiograficznej
 - tworzenie wymaga cofnięcia się do dzieciństwa i młodości
 - charakteryzuje twórczość poetycką
 - poezja jako azyl
 - poezja jako terapia
 - wyraz sprzeciwu wobec zła
 - jest próbą wskrzeszenia przeszłości
 - umożliwia duchową transformację
 - daje mentalny wgląd w przyszłość
 - jest intelektualną grą twórczego podmiotu

Mapa myśli

Polecenie 1

Przeanalizuj mapę myśli na temat bohaterów poematu Juliusza Słowackiego *Godzina myśli*. Uzupełnij ją własnymi spostrzeżeniami oraz cytatami z utworu. Zgromadź słownictwo potrzebne do charakterystyki postaci.

Ćwiczenie 1

Na podstawie mapy myśli i podanego fragmentu *Godziny myśli* scharakteryzuj bohaterów poematu.

“ *Godzina myśli* ”

Wśród litewskiego grodu, w ciemnej szkolnej sali
Siedziało dwoje dzieci — nie **zmięszani** w tłumie.
Oba we współzawodnej wykarmieni dumie,
Oba wątłej postaci, marmurowo biali.
Młodszy wiekiem nadzieje mniejsze zapowiadał,
Pierś mu się podnosiła ciężkim odetchnieniem;
Włos na czole dzielony na ramiona spadał
I po nich czarnym, gęstym sypał się pierścieniem.
Widać, że włos ten, co dnia ręką dziewic gładką
Utrefiony, brał blaski dziewiczych warkoczy.

Wśród ciemnej szkolnej sali było drugie dziecię.
Włos miało jasny, kolor oczu lazurowy.
Ludzie na nim nadzieje budowali szczytne.
Pożerał księgi, mówił jak różne narody,
Do licznych nauk dziennie palące czuł głody,
Trawił się — jego oczy ciemne i błękitne,
Jak polne dzwonki ławym kryształem pokryte
I godzinami myśli w nieruchomość wbite,
Tonąc w otchłań marzenia, szły prostymi loty
Za okresy widzenia, za wzroku przedmioty.
Gdy patrzył w niewidziane oczyma obrazy,
Ludzie obłądność w oczach widzieli — lecz skazy
Żadnej dostrzec nie mogli. Młoda pamięć obu,
Ogromna pamięć, z myśli uwita łańcucha,
Świadczyła o istności przedżywotnej ducha;

A przeczuciami życie widzieli do grobu.
I nic ich nie dziwiło, co z lat poszło biegiem,
I smutni nad przepaści życia stali brzegiem
Nie odwracając lica. W ciemnej szkolnej sali
Smutna poezja duszy dała dźwięk uroczy.
Na ciemnych, mglistych szybach zawieszając oczy,
Wiosną — wśród szmeru nauk, myśleniem słuchali
Szmeru rosnących kwiatów. A w zimowe pory
Biegli na błonia, białym pogrzebane śniegiem,
Tam prędkim po równinach zadyszani biegiem,
Twarze umalowane zimnymi kolorami
Obracali na stronę, skąd przyjść miała wiosna,
I pierwszy powiew pili ustami jak życie.
Potem, gdy w wiosennego powietrza błękicie
W balsamy się rozlała czarna lasów sosna,
Znudzeni wonią kwiatów zmieszaną, stokrotną,
Wynaleźli woń tęskną — dziką i ulotną;
Była to woń wierzbami opłakanej wody;
Z cichej fali wstawiała każdego wieczora,
Tajemnicze w powietrzu rozlewając chłody.
Potem jesienią — dzieci wyobraźnia chora,
Wypalona, igrała z żółtym liściem lasów,
Smutna jak w starcach pamięć przeminionych czasów.

Źródło: *Godzina myśli*, [w:] Juliusz Słowacki, *Poematy*, oprac. E. Sawrymowicz, Wrocław 1952, s. 208–210.

Chłopiec z czarnymi włosami

Chłopiec z jasnymi włosami

Ćwiczenie 2

Zanotuj, jakie refleksje o człowieku i jego sytuacji w świecie zostały zawarte w przytoczonych fragmentach *Godziny myśli*.

Dla nauczyciela

Autorki: Małgorzata Kosińska-Pułka, Bożena Święch

Przedmiot: Język polski

Temat: Młodzieńcza melancholia w poemacie Juliusza Słowackiego *Godzina myśli*

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy i rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

5) interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;

9) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi; poddaje ją refleksji;

15) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny;

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

1) wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w analizie i interpretacji tekstów oraz tworzeniu własnych wypowiedzi;

III. Tworzenie wypowiedzi.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

11) stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe;

IV. Samokształcenie.

1. rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska;

2. porządkuje informacje w problemowe całości poprzez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach;

6. wybiera z tekstu odpowiednie cytaty i stosuje je w wypowiedzi;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się.

Cele operacyjne. Uczeń:

- poznaje wybrane fakty z młodzieńczych lat Juliusza Słowackiego,
- charakteryzuje cechy romantycznej melancholii,
- redaguje pytania związane z filmem edukacyjnym i wykładem,
- interpretuje treści metaforyczne poematu Juliusza Słowackiego *Godzina myśli*.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- z użyciem e-podręcznika;
- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- telefony z dostępem do internetu.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Nauczyciel proponuje uczniom, aby obejrzeni film edukacyjny *Młodzieńcza melancholia w poemacie „Godzina myśli”* (dostępny w e-materiale) i zredagowali pięć pytań, na które odpowiada profesor Michał Kuźniak w swoim wykładzie.

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel rozpoczyna lekcję od rozmowy z uczniami na temat problemów egzystencjalnych, z którymi współcześnie zmagają się młodzi ludzie. Nauczyciel pyta o to, jakie młodzi ludzie mają lęki, niepokoje, obawy.
2. Uczniowie wymieniają i opisują problemy współczesnej egzystencji swoje lub swoich rówieśników. Wybrany uczeń zapisuje wypowiedzi koleżanek i kolegów na tablicy/tablicy interaktywnej.
3. Podanie celu i tematu zajęć.

Faza realizacyjna:

1. Nauczyciel dzieli klasę na cztery grupy i wskazuje każdej z nich inny fragment „*Godziny myśli*” Juliusza Słowackiego (wybrany spośród 2 i 3 cytatu z sekcji „Przeczytaj” i fragmentów umieszczonych w ćw. 1 w sekcji „Mapa myśli”).
Każda grupa odpowiada za jeden plakat, któremu nadaje tytuł:
 - Chłopiec z lazurowymi oczami.
 - Chłopiec (główny bohater) z ciemnymi oczami.
 - Ukochana głównego bohatera.
 - Matka głównego bohatera.Na plakatach uczniowie wpisują cechy postaci wynikające z cytowanych fragmentów „*Godziny myśli*”. Plakaty krążą między zespołami i ostatecznie wracają do tych grup, które miały je na początku zajęć. Wpisując cechy, uczniowie dbają o to, aby się nie powtarzały.
Uczniowie umieszczają plakaty w widocznym miejscu sali lekcyjnej, omawiają zapisane cechy, konfrontują je z mapą myśli zamieszczoną w e-materiale, wykorzystują ćwiczenie 1. Do każdej z cech bohatera podają cytat, który ją ilustruje.
2. Grupy wybierają jeden z przywołanych cytatów i poddają go analizie językowej. Wskazują składniowe i stylistyczne środki wyrazu, określają ich funkcje w portretowaniu postaci. Swoje rozwiązania zapisują w tabeli, którą sami projektują.
3. Grupy ponownie wracają do pracy ze swoimi plakatami i zapisują na ich odwrocie wynikające z podanych fragmentów „*Godziny myśli*” refleksje na temat człowieka i jego sytuacji w świecie, wykorzystują ćwiczenie 2.
Wybrani uczniowie głośno odczytują refleksje zapisane na plakatach grup, w których pracowali.

Faza podsumowująca:

1. Nauczyciel proponuje, aby uczniowie zaprezentowali zredagowane przez siebie pytania związane z filmem edukacyjnym (zadanie wykonali przed lekcją), rozmawiają na ich temat, konfrontują z tymi, które opracowali ich koledzy/koleżanki.
2. Nauczyciel prosi, aby uczniowie podsumowali pracę z fragmentami *Godziny myśli* Juliusza Słowackiego porównaniem romantycznej melancholii ze współczesnymi

niepokojami egzystencjalnymi, które zostały opisane na początku lekcji.
Nauczyciel ocenia aktywność uczniów.

Praca domowa:

1. Nauczyciel na podstawie e-materiałów redaguje polecenie pracy domowej. Uczniowie wybierają jedno z zadań:
 - Według autorki rozważań o romantycznym indywidualizmie „Jednym z najbardziej dotkliwych doświadczeń romantycznego indywidualisty jest przeżycie czasu przemijania”. Rozważ, czy przeżywanie przemijania czasu jest cechą tylko romantycznych bohaterów?
 - Zredaguj wypowiedź argumentacyjną, w której punktem wyjścia uczynisz fragment z sekcji „Przeczytaj”:
„Okazuje się jednak, że marzenia mogą zarówno przywieść człowieka do katastrofy, jak i pomóc mu w heroicznych zmaganiach z melancholią”

Materiały pomocnicze:

- Władysław Dynak, Aleksander Labuda, *Lekcje czytania. Eksplikacje literackie*, Warszawa 1991.
- Halina Krukowska, *Indywidualizm*, w: *Słownik literatury polskiej XIX wieku*, Warszawa 1991.

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą wykorzystać multimedium „Film edukacyjny” do przygotowania się do lekcji powtórkowej.